

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Снежанка Костадинова Овчарова**
член на научното жури, съгласно Заповед № 06-1766/ 29.06.2017г. на
Ректора на Икономически Университет -Варна

за дисертационен труд на тема:
**„УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ВОДНИТЕ
РЕСУРСИ В „НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ“**

с автор: **Ралица Стефанова Димитрова,**
относно процедура за придобиване на образователната и научна степен
„доктор“ в ПН 3.7 „Администрация и управление“, докторска програма
„Социално управление“

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

По настоящата процедура са представени: дисертация, приложения, автореферат и публикации, в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложение на ЗРАСРБ и Правилата и условията за реда за придобиване на научни степени в ИУ Варна.

Дисертационният труд е с обем от 294 страници и се състои от увод, изложение в три глави, заключение, библиографска справка и две приложения. Основният текст включва 7 таблици и е богато онагледен с 44 фигури. Структурата на труда следва логиката на изследването. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени обобщения и изводи.

Разглежданият дисертационен труд е посветен на актуален и значим проблем – управлението на водните ресурси в Република България. Проблемите, свързани с използването и опазването на водите са отразени в множество европейски и национални стратегии и политики, които докторантката е анализираща в своето изследване. Между организациите от водния сектор в България съществува неефективна координация, както на централно така и на регионално и общинско ниво. Това налага по-нататъшни изследвания, които да намерят най-подходящия управленски модел за устойчиво развитие на сектора.

Целта и задачите на дисертационният труд са формулирани коректно, в съответствие с обхвата и ограниченията на изследването.

Основната изследователска теза позволява логично извеждане и развитие на основните три хипотези, с по две подхипотези (стр.16-17).

Избрана е подходяща методика и инструментариум за проведеното от докторанта изследване.

Съдейки по заглавията, включени в библиографската справка (147 броя), може да се каже, че тя е достатъчно разнообразна и богата, за да се осъществи задълбочено научно изследване по темата. Авторката е подхождала добронамерено и обективно към използваните в изследването източници, третиращи в различна степен отделни аспекти от изследваната проблематика.

II. ОЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ

Приемам посочените от автора приноси (стр.218) на дисертационния труд, като лично дело, те отразяват правилно постиженията на докторанта. Приносите могат да се обобщят до обогатяване на съществуващи научни знания и приложението им за решаване на конкретни проблеми, с формулирани изводи и препоръки за управленската практика.

III. ОЦЕНКА НА АВТОРЕФЕРАТА И ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ДИСЕРТАЦИЯТА

Авторефератът, като синтезирано съдържание на дисертационния труд, е в обем от 59 страници. Той съдържа всички необходими атрибути, коректно отразява съдържанието на изследването и получените резултати. Докторантката представя 3 самостоятелни публикации (една е под печат). Смятам, че всяка една от тях е свързана с темата на дисертацията и осигурява необходимата публичност на целия изследователски процес във връзка с разглежданата проблематика.

IV. БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

1) Смятам, че приносните моменти биха могли да бъдат формулирани по-прецизно, за да отразят по-ясно изследователските постижения на докторантката;

2) Не е аргументиран достатъчно ясно изборът на Белгийския модел за добра практика. Децентрализираният модел е по-подходящ за

федеративна държава. Защо не се използва модел от друга страна - напр. Холандия, Италия, Португалия (табл. 1.3), като се отчитат социо-културните особености?;

3) В представения концептуален модел на фиг.1.8 (стр.86) блокът „полезност“ включва аспектите на устойчиво развитие: екологична устойчивост, икономическа ефективност и социална справедливост. Поради това моделът би могъл да се нарече *„устойчиво управление на водните ресурси“*;

4) В модела за усъвършенстване на управлението на водния сектор на фиг.3.31 (стр 214) в раздел *„Стратегия, структура и конкуренция“* не са изяснени **стратегията** и **конкуренцията**, а са описани само организационно-структурните промени;

5) Не е представен отзив от заинтересованите страни за потвърждаване на приложимостта и практическото значение на постановките на дисертационния труд;

6) Наблюдават се правописни и технически грешки.

Направените бележки не омаловажават качествата на дисертационния труд, а целят усъвършенстване на по-нататъшната дейност на автора.

I. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Смятам, че дисертационният труд е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложение на ЗРАСРБ и Правилника на ИУ Варна. Изследователските цел и задачи са постигнати, и авторовата теза е доказана. Имайки предвид значимостта на изследваните проблеми и посочените приноси на дисертацията, давам положителната си оценка, и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на Ралица Стефанова Димитрова образователната и научна степен „доктор“ в ПН 3.7. „Администрация и управление“, докторска програма „Социално управление“.

18.08.2017 г.

гр.Варна

Член на научното жури:

/доц.д-р Сн.Овчарова/

СТАНОВИЩЕ

Изготвил становище: доц. д-р Добрин Жеков Добрев, ИУ – Варна, катедра „Управление и администрация”

Автор на дисертационния труд: Ралица Стефанова Димитрова

Тема на дисертационния труд: „Усъвършенстване на управлението на водните ресурси в „Напоителни системи“”.

I. Общо представяне на дисертационния труд.

Дисертационният труд на Ралица Димитрова има за предмет на изследване управлението на водните ресурси. Общият обем е 227 страници. Ръкописът включва въведение, три глави и заключение. В тях се съдържат 7 таблици и 44 фигури. Списъкът на използваната литература обхваща 147 заглавия, в т. число 89 на български, 29 на английски език и нормативни източници. Приложенията са две.

Структурата на труда е логически издържана. Тя е подчинена на основната изследователска теза и е ориентирана към постигане на целта чрез изпълнение на поставените задачи.

Обзорът на литературните източници предполага осъществяването на коректно изследване на теоретичните постановки и предоставя възможност на автора за обобщения и изразяване на лична позиция.

Обемът на дисертационния труд е завишен. Отделните части на разработката са съразмерни.

Илюстративният материал е достатъчен. Той възможност на автора да демонстрира умения в синтезирането, обобщаването и представянето на информация.

Като приложения са представени анкетната карта и резултатите от статистическата обработка на емпиричните данни.

II. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Избраната тема на дисертационното изследване се отличава с актуалност, най-малко по следните причини – необходимостта от ефективно използване на водните ресурси, промяна в модела за управление, опазването и съхраняването им.

Авторът аргументира актуалността и значимостта на темата като обвързва социално-икономически условия, формата на собственост и отрасловата фрагментация.

Уводът съдържа концептуалната рамка на дисертационното изследване. Дефинирани са: **обект и предмет** на изследването; **цел и задачи** на изследването; **основна изследователска теза** и три **хипотези**. На този етап проличава яснотата и аргументираността на концепциите и идеите, заложи от автора. Същността на разработката се състои в разработването и предаването на модел за управление на водните ресурси.

Емпиричното изследване е ограничено до Черноморския район за басейново управление на водите. Работено е с достатъчно литературни източници и информация от последните няколко години.

Авторът използва подходящ понятиен апарат. Не се забелязват значими отклонения от темата и логически противоречия.

Както в анализа, така и в изведените на негова основа обобщени резултати, се демонстрират способности и аналитични умения. Обработена, анализирана, обобщена и оценена е достатъчна по обем информация.

За целите на изследването е проведено проучване, базирано на разработена анкетна карта. Структурата на въпросите предполага набиране на информация за обективни изводи, заключения и обобщения. В този вид изследването може да претендира за представителност (до ограниченията, заложи в увода).

Авторефератът отговаря на изискванията и отразява коректно основни моменти от цялостното съдържание на дисертационния труд. В посочения списък с публикации и тяхната структура личи целенасоченост, а броят им е достатъчен.

В структурно и съдържателно отношение дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 34 ал. 2 и ал. 3 от Правилата за условията и реда за придобиване на научна степен и земане на академични длъжности в ИУ - Варна.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд като цяло притежава достойнства, които дават основание да бъдат дефинирани научни и научно-приложни приноси.

1. Адаптиран е модел на национално конкурентно предимство в управлението на водния сектор.
2. Разработен е концептуален модел за управлението на водните ресурси.
3. Осъществено е емпирично проучване.
4. Изведени са препоръки за усъвършенстване на управлението в „Напоителни системи“ АД.

Справката за приносите, съдържащи се в автореферата оценявам като реално отразяваща постиженията на автора.

IV. Критични бележки и препоръки

В теоретичната част е възможно да бъдат подсилени постановките, свързани със същностните характеристики на управленския процес и в частност - на управлението в публичните организации. Обемна е съпътстващата и допълнителната информация относно водните ресурси изобщо. По-директното концентриране върху „Напоителни системи“ би фокусирало изследването още по-прецизно. В изследване с управленска насоченост не е необходим подобен акцент върху законовата и нормативната база. Направената по-горе констатация за завишен обем е свързана с възможността за редактиране и съкращаване на текстове, от което разработката няма да пострада.

Направените бележки и препоръки не омаловажават постигнатото и имат за цел да подпомогнат бъдещата работа на докторанта.

V. Въпроси по дисертационния труд

Въпроси няма.

VI. Заключение

Рецензираният дисертационен труд представлява добросъвестно осъществено научно-приложно изследване в област с настояща и бъдеща актуалност. Намирам формулираната цел и задачи за постигнати. Научните и научно-приложните приноси могат да бъдат определени като реални постижения на докторанта. Всичко това е основание да дам **положителна оценка на дисертационния труд** и да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да дадат положителен вот за придобиване от Ралица Стефанова Димитрова на образователната и научна степен „Доктор”.

16.08.2017 г.

Изготвил становище:

(доц. д-р Д. Добрев)

СТАНОВИЩЕ

Вх. № РД 20-579 / 25-08-2017г.**за дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор”**

Изготвил становището: доц. д-р Пенка Горанова, шифър: 05.02.26
Маркетинг, СА „Д. А. Ценов” - Свищов

Автор на дисертационния труд: Ралица Стефанова Димитрова,
докторант за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по
професионално направление 3.7 – Администрация и управление, докторска
програма “Социално управление” към катедра „Управление и
администрация” при Икономически университет – Варна

Тема на дисертационния труд: „Усъвършенстване на управлението на
водните ресурси в „Напоителни системи”

Представеният за оценка дисертационен труд е предназначен за обсъждане от Научно жури, определено със Заповед №РД-06-1766 от 29.06.2017 г. на Ректора на Икономически университет – Варна.

В становището са засегнати въпросите относно съдържанието, структурата и научно-приложните приноси на дисертационния труд, автореферата и списъка с приносите на докторант **Ралица Стефанова Димитрова**.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд се фокусира върху тезата, че въвеждането на концепцията за интегрирано управление на водните ресурси в България осигурява комплексност в използването на водните ресурси като неделим ресурс в интерес на потребителите и хармонизиране на нормативната уредба с тази на Европейския съюз. Това изисква значителни промени в модела и организацията на управлението на водните ресурси на страната.

Процесът на управление на водните ресурси цели едновременно опазването им и задоволяване нуждите на потребителите. Научното изследване на материята е от съществена важност както за теорията, така и за практиката. Авторът умело създава теоретични основи за построяването на модел за усъвършенстване на управлението на водния сектор в страната. Предложената методика има универсален характер и позволява да бъдат изследвани взаимоотношенията в сектора като цяло. Основната цел на автора е да се проучат състоянието и възникващите проблеми при управлението на водните ресурси в организациите от водния сектор. Отчитайки добрите практики в областта на управлението на водното стопанство се анализира удовлетвореността от предоставяните

обществени водни услуги. Разработва се концептуален модел за управление на водните ресурси и са направени предложения за усъвършенстване на управлението в „Напоителни системи”.

За изпълнение на посочената цел е необходимо да се изпълнят основните **задачи, а именно:**

- ✓ изясняване спецификата на водните ресурси като публични блага;
- ✓ проследяване на управлението и етапите в развитието на водния сектор в България;
- ✓ проучване на теоретико-методологическите основи при управлението на водните ресурси чрез представяне на основни елементи, равнища, инструментариум и тяхната субординация в организациите от водния сектор;
- ✓ представяне на добри управленски практики в управлението на водните ресурси основно прилагани в стопанствата и предложения за усъвършенстването на управлението на водните ресурси;
- ✓ анализ и оценка на рискови фактори в управлението на водните ресурси в „Напоителни системи”;
- ✓ представяне на концептуален модел за управление на водните ресурси.

Дисертацията представлява стройно, логическо и задълбочено изследване, което е с общ обем от 294 страници и е структуриран във въведение (10 стр.), основен текст в три глави (195 стр.), списък на използваните съкращения в дисертационното изследване (2 стр.), списък на таблиците в дисертационното изследване (1 стр.), списък на фигурите в дисертационното изследване (3 стр.), заключение (2 стр.), списък на използваната литература (9 стр.) и две приложения (66 стр.). Основният текст съдържа 7 таблици и 44 фигури. Приложенията са 2, в които са включени анкетна карта и 60 таблици. Списъкът на използваните литературни източници се състои от 147 заглавия на български и английски език. Използваната *литература* свидетелства за информираността на докторанта относно изследванията на конкретния разискван проблем както от български, така и от чужди автори.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Актуалността на изследвания в дисертацията проблем се обуславя от факта, че липсва задълбочено теоретично изследване, което да систематизира, анализира и доразвива необходимостта да се изяснят особеностите на управлението на водните ресурси в организациите от водния сектор като се дадат насоки и конкретни предложения за неговото усъвършенстване.

Структурирането и съдържанието на изследването е логично и последователно. Докторантът показва, че умее да систематизира, анализира и обобщава огромен по обем идеен и фактически материал за целите на своето изследване. Набраните емпирични данни не просто са представени, а обработени чрез подходящ формулативен апарат и съвременни методи – анализ, синтез, индукция, дедукция, статистически методи, в т. ч. дескриптивен анализ, проверка на хипотези, корелационен и регресионен анализ. При проектирането и тестването на изследователските инструменти, както и при анализирането на постъпилите емпирични данни е използван софтуерния пакет SPSS.

Считам, че така построено изложението **отговаря на основните качествени изисквания за неговото оценяване**: оригиналност на изследването, висока степен на проникване на изследването в дълбочината и същността на проблема, методическа издържаност и стилово умение на автора за постигане на целта на изследването чрез прилагане на подходящи аналитични инструменти и изразни средства.

Достатъчно ясно и аргументирано докторантът постига изследователската си цел и решава поставените задачи. На тази база той умело доказва и основната си изследователска теза.

Разискваните в дисертационния труд основни аспекти намират място в представения **автореферат**. Неговото съдържание кореспондира с основния труд, като представя в синтезиран вид изследвания проблем. Авторефератът е съставен от три части, които включват въведение, съдържание, приноси и публикации по дисертационния труд и декларация за оригиналност. Изведените в автореферата научни и приложни приноси отговарят на действителните приноси моменти в дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Предложеният за оценка дисертационен труд притежава доказателства за научно-приложни резултати, представени като решения по изследваните проблеми. Основните научни достойнства на дисертационния труд могат да се очертаят в следните аспекти:

Първо, в теоретичен аспект са анализирани съществуващите подходи и европейски практики за управление на водните ресурси. По този начин е постигнато обогатяване на съществуващата литература чрез задълбочено разглеждане, обобщаване, критичен анализ и нова насоченост за бъдещите проучвания на новото публично управление като са очертани и основните му проблеми.

Второ, в практико-методологичен аспект е предложен адаптиран авторски модел на национално конкурентно предимство в управлението на водния сектор в България.

Трето, в практически аспект е разработен концептуален модел за управление на водните ресурси, като е проведено емпирично анкетно

проучване за удовлетвореността от предлаганите обществени водни услуги в Черноморския район.

Четвърто, в научен и приложен аспект по статистически път е установено и оразмерено влиянието на основните характеристики на управлението на водните ресурси. Изведени са конкретни препоръки за усъвършенстване на управлението на водните ресурси в „Напоителни системи” ЕАД, насочени към обогатяване на структурните елементи и мениджмънта.

IV. Критични бележки и препоръки

В дисертационния труд авторът е изразил недостатъчна критичност към представените модели, които отразяват различните елементи и етапи в процеса на управление на водните ресурси.

V. Въпроси по дисертационния труд

Интересната проблематика, разисквана в дисертационния труд, поражда следните въпроси:

1. Кои според Вас са основните фактори, които възпрепятстват ефективното управление на водните ресурси в България и как могат те да бъдат преодоленени?
2. Как предложеният от Вас адаптивен модел на стр.207 може да бъде използван?

VI. Заключение

Дисертационният труд се характеризира с *оригиналност на изследването*, а именно, че в организациите от водния сектор на страната съществуват множество управленски проблеми, които са свързани с липсата на достатъчна гъвкавост, ефективна координация и управленски умения както на централно така и на регионално и общинско ниво. Съществуват добри управленски световни практики за управление на водните ресурси, които могат да се използват и в България.

Становището ми, като член на Научното жури е, че представеният дисертационен труд отговаря напълно на приетите в научната практика изисквания, поради което с убеденост предлагам на почитаемото Научно жури да вземе *положително* решение за присъждане на образователната и научна степен “доктор” по професионална направление 3.7 – Администрация и управление, докторска програма “Социално управление“ на докторант Ралица Димитрова.

17.08.2017 г.
гр. Свищов

Изготвил становището:

.....
/доц. д-р П. Горанова/